

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: психалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне

“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007

© Афармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да сваёй веры

Інтэрвію

Шаноўнае спадарства! Вы трымаеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага сьвятара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: психалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі неўдольна час доўжваліся на старонках мясцовай газеты “Тэхнік” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыяцельнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік, які напісанае настацелем баранавіцкага прыходу св. Іаанна Крывы і Мятода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі сьвятар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвяргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясумяшчальнасці веры ў Бога і навукі, пераканаўча даказаў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасьцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: психалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт психалагічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і сьвятары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылаючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага сьвятара, які ў сваіх разважаннях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, психалёгію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтам смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расеі ад дэспатызму. Перасьледаванія на радзіме ардын-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. Духоўнасць	93
П.23. Харакство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. “Не хочу иметь ребенка...”	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа тэлерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134

III

ЭКЗИСТЭНЦЫЯ І ПАРАВАННЯ	137
III.1. Успенне	138
III.2. Аўгустынаўская перспектыва ўзросту	142
III.3. Гэапсіхалагічная канфесійнасць асобы	150
III.4. Сямейная трагедыя экумены	153
III.5. Інтэлектуальная канфесія маці	156
III.6. Пастыральная канфесія айцеца	160
III.7. Сямейная парусія: “Сем хлябоў і дзве рыбы”	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям’і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	180
III.12. Ружанец у псіхічным развіцці	183
III.13. “Лебядзінае паляванне”	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічныя праекты	192
III.16. Педагагічныя прынцыпы асабістай свабоды	196

IV

ПІСЬМОВА ПРАПАВЕДЗЬ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелія	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. “Хай будучь усе адно”	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Цуд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выгнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. “Камень, адкінуты будаўнікамі”	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крэджа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

III.6. Прафесія: айцец

Канец гэтага веку быў адзначаны беспрэцэдэнтным распадам аўтарытэтаў, у тым ліку аўтарытэтаў прафесій. Яшчэ 30–40 гадоў таму званні “інжынер”, “урач”, “касманаўт”, “настаўнік”, “рабочы” ацэньваліся як псіхалагічная перспектыва дабрабыту дзіцяці, якое адказвае на пытанне: “Кім хочаш стаць?” Дзеля ж псіхалагічнай рэтраспектывы яго дабрабыту ставілася пытанне: “Хто твой бацька?”, маючы на ўвазе яго пасаду. Сёння становішча дакладна змянілася: не тое каб зусім знікла зацікаўленасць прафесій галавы сямейства, але гэтая зацікаўленасць стала больш прадвечна падпарадкоўвацца праблеме самога яго існавання. Ва ўмовах сучаснай школы вышэйгаданае пытанне да дзіцяці можа стацца некарэктным, што вымушае больш дыферэнцыраваны да яго падыход з дапамогай пытання: “З кім жывеш?”.

Выпадковае стаўленне да сямейнага выхавання адзначаецца характарам Богага прароцтва аб апошнім часе, у якім бацька будзе супраць сына, а сын супраць бацькі [Лк 12, 53]. Хаацкіны пошук сынам сваёй прыналежнасці да жыцця тасякнуты часцей за ўсе яго вонкавымі абставінамі. Што дзіцячы прафесіі, дык ёсць назіранні таго, што большасць хлопчукоў мараць аб яе моцы, а дзяўчынак – аб прыгажосці. Гэта гэндэнцыя існуе нават у духоўна-прафесійным пошуку адлеткаў. Так, адзін хлопчык на пытанне “Чаму ты хочаш стаць святаром?” адказаў: “Каб крулёцьць!” (валадальцьць). Дзяўчынка, якая марыла аб манастве, усмікнула: “Няма прыгажэйшага адзення, чым габіт!” (манахская шпратка). Моц і прыгажосць ёсць адметныя рысы жывыцы, а не будучы вынікам, а не прычынай, яны патрабуюць пастаяннага духоўнага сілкавання за кошт ахвяраванай любові і уважнай святасці. Гэтыя ж апошнія першапачаткова не маюць дачынаў да сябе ні прываблівай знешнасці, ні пераканаўчай моцы. “Бо сіла Мая ў немачы звяршаецца” [2 Кар 12,9].

Мне атзістычнае дзяцінства амаль не мела дачынення да Царквы, таму ўзніклія ў далечыні ад яе сюжэтна-ролевыя матывы паводзін мелі невыразны, выпадковы, прафесійна мінучы характар. Але і ў гэтых прафанацыйных абставінах быцця нябачна і правідэнцыяльна прысутнічала духоўна-прафесійная накіраванасць жывыцы, якая выразна высвятлялася ва ўстойлі-

най мары “быць добрым мужам і бацькам”. Незалежна ад асабістай любові ад захаплення разнастайнымі ролямі стала сур’ёзнай умовай дзеля пачатку яе рэалізацыі шлюбце як адзіным вартым уцягнення запаветнага шчыця. Ды я яшчэ не мог сабе ўявіць другога і апошняга запавяду святарскага паклікання.

Каб стаць прафесіяналам творчай галіны Духа, трэба першапачаткова сур’ёзна вызначыцца ў шлюбце альбо свядома ахвяраваць дзеля гэтай галіны. Гэта азначае, што нельга ставіцца да шлюбу, да гульні ці кантракту. Выкананне ролі, як і выкананне кантрактных ўмоў, неўзабаве робіцца цёпла-халодным брамствам, несумяшчальным з высновай Духа: “Ведаю тваё імя: ты не халодны, не гарачы: о, калі б ты быў халодны альбо гарачы! Але як што ты цёплы, дык выкіну цябе з вуснаў Маіх” [Адкр 3, 15]. Таму Царква прапануе толькі два спосабы ратавання: манаства і шлюб як мучаніцкі подзвіг. І ў першым, і ў другім вынадку чалавек ахвяруе. Аддае сябе самога дзеля дзяцей Божых, таму і варты высокага звання – айцец.

Падкрэслім дадзенае вызначэнне: сапраўдны айцец толькі той, хто ставіцца да народжаных дзяцей не як да сваіх, уласных, але як да статку Богага. Менавіта гэты сэнс трэба ўкладваць у разуменне такога верша Евангелля: “Няма нікога, хто, пакінуўшы дом, ці бацькоў, ці жонку, ці дзяцей, ці братоў, ці сёстраў дзеля Царства Богага, не атрымаў бы шмат болей у гэты час, а ў век будучы – жывіць вечнае” [Лк 18, 29]. Калі слова Богажае паказвае на “гэты час”, дык неадкладна трэба звычайнаму бацьку перамяніцца ў надзвычайнага айца.

Калі мяне час ад часу хваліць за дзяцей, кажучы “моладзец отец”, я адказваю: каб не слова Богажае, дык быў бы я не “моладзец”, а “халадзец”. Няма нічога цяжэй, як няма нічога лягчэй (у залежнасці ад “халоднасці” альбо “гарачасці”) за гэтае перамяненне ў свеце, дзе ўжо з дзяцінства будучы бацька асуджаны на рабскую працу найміта сістэмы безгаспадарчасці. А ці можа раб альбо найміт марыць аб сапраўдным узнёслым каханні? Яго дзеці нараджаюцца ад выпадку. Што азначае справа перамянення бацькі ў айца, якая ж паміж імі розніца? Відавочна, што слова “бацька” паходзіць ад кораня “баг”, “бат”, які азначае “удар, палка” (батога). Дарэчы, ад гэтага кораня паходзяць і такія словы, як “батрака” і “бацяна” – сімвал бацькоўства. Па сутнасці сваёй гэтая этымалогія, несумненна адпавядае па-

ганскай матывацыі назваў з іх натуральна-фалічным адценнем. Таму мы не можам ужываць у нашай мове нерэлевантныя спалучэнні слоў “бацька” і “Бог”. Разам з тым, тэрмін “айцец” змяшчае ў сабе выразна духоўную выяву. Так, у імкненнях рэлігійнага Усходу фонамарфема “Ай” азначае дух, гармонію, прытулак, іерогліфам якога з’яўляецца ў будызме пагада, дом. У той жа час, слова “ojciēs” мае сувязь з грэчаскім “oikos”, якое таксама азначае “дом”, што, ў сваю чаргу, спалучаецца з Domine – Госпад, Уладар. Калі ж Бог стварыў мужчыну і жанчыну, дык запевадаў ім: “Пладзіцеся і множцеся, і напаяняйце зямлю, і валадарце над ёй” [Быц 1, 28].

Валадарства Божае – гэта унікальная прафесія айца, што патрабуе адданасці Слову і вартасці справы домабудаўніцтва як выхавання і асветы дзяцей. Сам тэрмін “Прафесія” зноў-таму мае сэнс настаўлення. Таму слоўнае і верніцкае настаўленне айца ёсць спадчынная накіраванасць сына. “Не айцоўжым і ты гадцем жыць сыну, – кажа народная мудрасць, – а айцоўскім розумам”. Маём досвед, што дзіця атрымлівае спадчыну розум ад айца, а здароўе ад маці. Таму радавае Ісуса Хрыста пачынаецца не з жонкі, але з мужа: “Абрагам нарадзіў Ісаака, Ісаак нарадзіў Якава...” [Мц 1, 2].

Дасканалая прычына нараджэння дзіцяці – малітоўная думка аб ім айца. Пра Абрама было сказана: “У Ісаку табе семя”. Гэта азначае, што пра сына, прыставанага да ахвяры, ён зробіўся айцом і ўзлізваным чалавецтва. Можна ўявіць сабе, што перажыў Абраам, ахвяруючы свайго сына на смерць – гэта ёсць праўднае мячаніцтва. Але калі яно сапраўднае, дык прасветлівае ўтварэнасцю у тым, “што Бог мае сілу і з мёртвых увавасціць” [Габ 11,19]. Абрагам быў адзіны на зямлі, як і Адам, як Іной, як і Хрыстос. Усё пачынаецца з адзінародства. Гэтак жа, як і Абрагам, сучасны айцец сям’і застаецца сам-насам з вонкавым светам Фараона, Галіяфа ці Ірада. Яму ніхто ў значнай меры не дапаможа, усё трэба рабіць самому і сам нават ісці на кампраміс, накіштальт шлюбнай гульні з Фараонам. Адсюль першапачатковасць любові сужонцаў і другаснасць іх прыбытку праз прафесійныя зносіны з вонкавым светам: “І Абрагаму добра было дзеля Сары; і была ў яго дробная і буйная рагатая жывела, і аслы, і рабы, і рабыні, і коні, і вярблюды” [Быц 12,16].

Гэта ёсць прыклад і спосаб дасягнення заможнасці “дзеля” шчаслівага кахання дваіх. Бо заможнасць мае адметны характар генетычнага падпарадкавання прафесійнасці і майстэрства мужнасці і сужонству. Шчасце дабрабыт сям’і пачынаецца не з прафесійнай кваліфікацыі, накіштальт “дешы па прафесіі”, але з прафесійнай гонарці айца-настаўніка як майстра слова, перадусім даскладнага вынаўцы слова Божага. Падчас таямніцы хрысціянскага айцец, выракаючыся сатаны за свайго хрысціянскага імя, вінен памятаць, якой сур’ёзнай адказнасці ён пачынае, па сутнасці, абякаваці людзей да адкуплення і станюўчасца сведчыць Слова як праўдзівы пачатак шляхотнага роду. У гэтым выкарыстанні ён робіцца ўнікальным адказчыкам за новую супольнасць XXI стагоддзя.

